

istismar

SAYI 1

PSİKOLEKTİF

DERGİSİ

EKİM - KASIM 2018

GELECEĞİN KATİLİ: İSTİSMAR VE İHMAL Salim KATRANCI

DUYGUSAL İSTİSMAR Emine GÜMÜŞ

ETKİLEŞİMSSEL SANAL DÜNYA: SOSYAL MEDYA VE İSTİSMAR Ferhat YILDIZ

HER ÇOCUK BİR BAMBU TOHUMU Merve Nur KAN

ADI FACİA KONU İSTİSMAR Emine DAL

TOPLUMUN SESSİZ ÇIĞLIĞI: ÇOCUK İSTİSMARI Ayşe BAŞBUĞ

İHMAL VE İSTİSMARA DUR DE! Nevin DEDE

HUKUKİ DÜZENLEMELER Eyüp Can YAZICI

içindekiler

03 editörden

04 GELECEĞİN KATİLİ:
İSTİSMAR VE
İHMAL

SALİM KATRANCI

07 DUYGUSAL
İSTİSMAR

EMİNE GÜMÜŞ

09 ETKİLEŞİMSEL
SANAL DÜNYA:
SOSYAL MEDYA VE
İSTİSMAR

FERHAT YILDIZ

11 HER ÇOCUK BİR
BAMBU TOHUMU

MERVE NUR KAN

13 ADI FACİA KONU
İSTİSMAR

EMİNE DAL

14 TOPLUMUN SESSİZ
ÇIĞLIĞI: ÇOCUK
İSTİSMARI

AYŞE BAŞBUĞ

17 İHMAL VE
İSTİSMARA DUR
DE!

NEVİN DEDE

19 HUKUKİ
DÜZENLEMELER

EYÜP CAN YAZICI

Editörden..

Zaman hızlı bir şekilde akıp giderken bazı şeyleri de beraberinde götürüyor. Ama öyle şeyler var ki acısı kalplerde kara bir delik gibi kalıyor. Bu kimi zaman Ağrı'da gözlerde yaş olan güzel gözlü bir *Leyla* oluyor kimi zaman Adana'da çöpe atılan bir *Hayat* bebek. Bize de bu yaşananları bu acıyı ihmal ve ya istismar olarak adlandırmak, ruh sağlığı çalışanları olarak toplumu bilgilendirmek, yüreklere dokunmak kalıyor...

İnsan olarak birçok ihtiyacımız olmasına rağmen, sevme, ait olma ihtiyacı davranışlarımız ve kişiliğimiz üzerinde ne kadar da etkili. Kişiliğe saygı duymadan yapılan duygusal istismar, ruhsal bütünlüğe zarar veren fiziksel ve cinsel istismar sessiz birer çılgılık olup ömür boyu sessiz adımlarla takip ediyor kişiyi bıkmadan usanmadan.. bazen bilerek bazense farkında olmadan istismarın içinde bulabiliyoruz kendimizi. Belki de bu yüzden son zamanlarda oldukça gündemde, bilmeyen kalmasın, herkes adımını daha dikkatli atsın diye..

Sessiz çılgılıkların, mutlu kahkahalara dönüşmesi umuduyla Psikolektif **İstismar** sayısı sizlerle...

Asiye Dursun
Uzman Psikolojik Danışman

editör - Mücahit AKKAYA, Asiye DURSUN, Eyüp Can YAZICI
görsel tasarım - Kadriye ULUS

@psikolektifdergisi

@dergipsikolektif

psikolektifdergisi@gmail.com

GELECEĞİN KATİLİ: İSTİSMAR VE İHMAL

Salim KATRANCI
Psikolojik Danışman

Barınma, sağlık, beslenme ve eğitim gibi insanoğlu için önemli olan ihtiyaçların karşılanmasında toplum, aile ve çevrenin sosyo-ekonomik düzeyinin farklı olması, bilgi eksikliği gibi nedenlerden dolayı bir ihtiyaca önem verilirken diğer ihtiyaçlar göz ardı edilebilmekte veya o ihtiyacın önemsiz olduğu düşünülebilmektedir. Bu düşünce nedeni ile de ihtiyaçların karşılanmaması sonucunda oluşan eğitimsizlik, tıbbi rahatsızlık, korunmaya muhtaç olma gibi durumlardan çocuklar etkilenmektedirler. Toplum için önemli olan çocukların gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlamaları gerekmektedir ancak yukarıda sözü edilen olumsuz durumların neticesinde ortaya istismar ve ihmal çıkmaktadır. Çocukların gelişimini olumsuz yönde etkileyen istismar ve ihmalin çok iyi tanımlanması, irdelenmesi gerekmektedir.

Çocuk istismarı ve ihmali konusunun dünyada bir sorun olarak algılanması ve buna yönelik çalışmaların yapılması 100 yıl öncesine dayanmaktadır (Polat, 2007). Ancak geçmiş dönemlerin yaşam tarzlarına yönelik araştırmalar yapıldığında çocuk istismarı ve ihmalinin o dönemlerdeki kültürlerde de görüldüğü söylenebilmektedir (Kozcu, 1991).

1000 yıl öncesinde yaşayan çocuklar ebeveynlerince köle pazarlarında alınıp satılmakta ya da öldürülmekteydiler. Asya ve Amerika kıtalarındaki çocukların nehre atılma olayları, Antik Roma'da babalara çocuklarını öldürme veya terk etme izninin verilmesi, Cahiliye Döneminde özellikle kız çocuklarının utanç kaynağı olarak görülmesi üzerine diri diri toprağa gömülmeleri, köle pazarlarında pazarlanmaları gibi örnekler istismar ve ihmalin tarihi hakkında bilgi vermektedir (Kozcu, 1991).

Kültür, toplum ve disiplinler arası odak noktalarının farklılaşması Çocuk İstismarı ve İhmali tanımının yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bazı kültürlerde çocuklara karşı sergilenen davranış ve inanışlar bir başka kültürde çocukların istismara ve ihmale maruz kaldığı şeklinde algılanabilmektedir. Hukuk uzmanı ile tıp uzmanının istismar tanımı da farklılaşmaktadır. Örneğin tıp uzmanı istismarı tanımlarken daha çok sonuçlarına odaklanırken bir hukuk uzmanı aynı kavramın tanımını yaparken istismarcının niyetine odaklanmaktadır (Kozcu, 1991).

Tüm bunlara rağmen Dünya Sağlık Örgütü'nün 1985 yılında yaptığı tanıma göre Çocuk İstismarı; Genel anlamıyla "Çocuğun sağlığını, fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen, yetişkin ya da toplum tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan hakaret ve davranışlardır. (WHO, 1985, Akt. Siyez, 2003). Çocuk İhmali ise Çocuğa bakmakla yükümlü kişilerin çocuğun korunma, bakım, beslenme, sağlık, eğitim gibi gereksinimlerini yeterince yerine getirmemesi çocuğu tek başına

birakmasıdır (Aral, 2001). İstismar ve ihmali arasındaki fark ihmalin çocuğu uzun süre aç bırakma, çocuğa mevsim şartlarına uygun kıyafet giydirilmemesi, çocuğu uzun süre yalnız bırakma gibi pasif davranışlardan, istismarın ise vurma, ısırma, çocuğun kişiliğine hedef alan dil kullanma, çocuğun sokağa atılma, çocuğun mahrem bölgelerine dokunma gibi aktif davranışlardan oluşmasıdır. İstismar ve ihmalin birçok boyutu bulunmaktadır. İlk paragrafta da belirttiğim gibi çocukların ihtiyaçlarının karşılanması konusunda farklılıklar ve önemsenmeme durumları vardır. Bu ihtiyaçların tam ve eksiksiz bir şekilde karşılanabilmesi için ailelere yönelik bilinçlendirme seminerleri okul psikolojik danışmanları tarafından düzenli bir şekilde yürütülmektedir. Ayrıca Aile ve Toplum Bakanlığı tarafından kamu spotları hazırlanarak ulusal televizyon kanallarında yayınlanmaktadır. Dünyada birçok ülkede çocuklara korumaya yönelik birtakım çalışmalar yapılmıştır. 1883 yılında İngiltere'de "Çocuklara Kabalığın Önlenmesi Derneği" kurulmuştur. 1974 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde "Çocuk İhmali ve İstismarını Önleme ve Tedavi Yasası" çıkarılmıştır (Empati, 2002). 1989'da Birleşmiş Milletlere üye ülkelerce kabul edilen "Çocuk Hakları Sözleşmesi"nin 19. Maddesinde; "Çocuğun bakımıyla sorumlu olan kişilerden gelecek her türlü kötü muameleye karşı çocuğun korunması, sözleşmeyi imzalayan devletlerin yükümlülüğündedir (Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, UNICEF).

Çocuk İstismar ve İhmali konusunda çalışmaların yapılması dünyada 100 yıllık bir tarihe sahipken ülkemizde üzerinde çok konuşulan ve tartışılan yeni bir durumdur. Son 10 yıldır toplumsal sorun olarak kabul görmektedir. Ülkemizde 1991'de kurulan Çocuğu İstismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği (ÇİKORED) ile Çocuk İstismarı ve İhmali Önleme Derneği bu konuda çalışma yapan kurumlara örnek gösterilebilir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) çocuk istismarını önleme ve istismara uğramış çocukları koruma görevini üstlenmektedirler (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004). Ülkemizde yapılan araştırmaların sonucuna göre çocukların %13,98'i "Fiziksel İstismara" maruz kalmaktadır (Bulut, 1996). Fiziksel İstismara yönelik ilk çalışma 1860 yılında Tardiev tarafından Paris Tıp Akademisinde çocukların fiziksel ve cinsel istismarı adı ile değinilmiştir (Akt. Yaşar ve Akduman, 2007). Röntgen uzmanı Caffey 1946 yılında düştüğü söylenen çocukların röntgen filmlerinde düşme veya tek çarpma ile açıklanamayacak kırıklar olduğunu fark etmiştir. 1962 yılında yayınlanan "Örselenmiş Çocuk Sendromu" adlı makalede Kepme, Silverman ve Steele konu üzerine dikkat çekmişlerdir (Empati, 2002). Bu konu üzerine yapılan çalışmaların neticesinde çocukların %65,72'sinin ebeveynlerinin istismar ve ihmaline maruz kaldıkları saptanmıştır (Aral, 2001). Ancak nedenine ilişkin spesifik bulgulara rastlanamamıştır. Nedene ilişkin yapılan

araştırmaların neticesinde; ebeveyn, çocuk ve çevre ile ilişkili etkenlerin istismar ve ihmalin oluşumunda etkili olduğu saptanmıştır. Bunlar; psikiyatrik bozukluk, madde ve alkol kullanımı (Bulut, 1996; Küpeli, Kanbur ve Derman, 2003), sosyal destek yokluğu, çocukluk çağında kendisine de istismarda bulunulması gibi nedenler olarak bildirilmektedir (Hancı, 2002, Adalı, 2007).

Fiziksel istismar bir kuşaktan diğerine aktarılmaktadır. Sosyal öğrenme teorisine göre çocuklar istismar davranışında bulunmayı ve bunun normal bir davranış olduğunu anne-babalarının davranışlarını gözlemleyerek öğrenir yani bir farklı deyişle "İstismar istismarı doğurur" Fiziksel istismarın çocuk ve ergenler üzerindeki etkileri birçok araştırmacının çalışma odağı olmuş ve bu konuda çok detaylı araştırmalar yapılmıştır. Yapılan bazı araştırma sonuçlarına göre; fiziksel istismara maruz kalan çocuklar kaygı yaşamakta ve içine kapanmakta, benlik algıları olumsuz etkilenmektedir (Güner, 2010). Bu çalışmaların ışığında unutulmamalıdır ki;

İstismar ve ihmale maruz kalmış çocukların ileriki yaşlarında ruhsal travma geçirme olasılığı yüksektir. Kendine güvenen, saygılı, benlik algısı pozitif kuşaklar yetiştirebilmek için çocukların haklarına saygı göstermeli ve bu konuda etkili bir mücadele için güç birliği yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adalı, N. (2002). 10-12 yaş grubu çocuk istismarı ebeveyn ve çocuk bilgilendirme çalışması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Aral, G. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. Milli Eğitim Dergisi. Temmuz, Ağustos, Eylül sayısı.
- Bulut, I. (1996). Genç anne ve çocuk istismarı. Ankara: Bizim Büro
- Hancı, İ. H. (2002). Adli Tıp ve Adli Bilimler. (1. baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık; 263-284
- Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp, A. S (2004). Çocuk istismarı. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi; 47: 140-151.
- Kozcu, Ş. (1991). Çocuk İstismarı ve İhmali. Ankara. Aile Yazıları 3, Başbakanlık A.A.K. Yay.
- Polat, O. (2007). Türkiye'de Çocuk İstismarı Kavramının Gelişimi.

Duygusal İstismar

Emine GÜMÜŞ
Psikolojik Danışman

İstismarın bir çeşidi olarak karşımıza çıkan duygusal istismar; çocuk ve gençlerin, psikolojik gelişmenin duraklamasına neden olacak sözel istismarı veya aşırı emirleri kapsayan, gereksinim duydukları ilgi, sevgi ve bakımdan mahrum bırakılarak, çocuğun kimliğini zedeleyen ve bozuk davranışları ortaya çıkaran tavırları içerir. Duygusal istismar veya psikolojik örselenme diğer tüm istismar biçimlerini şemsiye gibi altında toplar. Tek başına var olduğu gibi fiziksel ve cinsel istismarın hasarı ortadan kalktığına bile duygusal istismar devam edebilir (Polat, 2001 akt. Şimşek ve Önder, 2011). Güler ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada (2002) annelerin %93'ünün çocuklarını duygusal olarak istismar/ihmal ettikleri belirlenmiştir. Ülkemizde annelerin çocuklarını sevdiklerini belli etmeme, çocukların ahlakının bozulmaması ve şımarmaması için, bir disipline etme aracı olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle anneler çoğunlukla çocuklarını sevdiklerini belli etmemekte, bağırma ve azarlama davranışları çocuğun eğitimi için gerekli davranışlar olarak görebilmektedirler. Ancak bulgular incelendiğinde annelerin öğrenim durumu, yaşı, aile yapısı, ekonomik durumu ne olursa olsun çocuklarına duygusal istismar/ihmal davranışı uyguladıkları görülmektedir.

Bu çalışmanın bir kısmını tablo üzerinde inceleyecek olursak aşağıdaki sonuçlara ulaşabiliriz.

Tablo 2: Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal İstismar/İhmal Davranışları (n=143)*

Duygusal İstismar/İhmal Davranışı: Sayı %		
Çocuklarına sevdiklerini belli etmeme	116	81.1
Bağırma-azarlama	111	77.6
Çocuklarını evde yalnız bırakma	51	35.7
Korkutma	48	33.6
Tehdit etme	38	26.6
Kötü söz söyleme	38	26.6
Evde çocuk yokmuş gibi davranma	19	13.3
Odaya kapatma	12	8.4
Ellerini ve ayaklarını bağlama	3	2.1

Slade ve Wissow (2007), ebeveynlerin duygusal istismar içeren davranışlarının, genelde, öğrencilerin akademik süreçlerini geciktirme potansiyeline sahip olduğunu belirtmiştir. Duygusal istismara maruz kalan çocuklar, öğretmenlerinden düşük performans notu alırlar, kavramsal değerlendirmelerde düşük not alırlar ve akademik başarılarında standart durum gösterirler (düşük notlar alma, okuldan uzaklaştırılma, sınıfta kalma gibi). Duygusal ve davranışsal problemler, yeteneklerin azalmasına, ideal öğrenme için gerekli olan kavrama ve davranış fonksiyonlarından veya insanlar arasındaki öğrenme stillerinden birini oluşturan etkilerle sonuçlanabilir(Şimşek ve Cenksever-Önder,2011).

Bu problemlerin oluşumunun engellenmesinde anne-baba ve öğretmenlerin tutumları ve çabaları çok önemlidir. Anne-baba ve öğretmenlerin çocuğa ve ergene yönelik olumsuz davranışları, çocuğun sosyal becerilerinin ve kendine güveninin gelişmesine engel olabilmektedir(Şimşek ve Cenksever-Önder).

Duygusal istismar sonucunda çocuklarda; parmak emme, ısırma, sallanma, altını ıslatma, enkopresis(dışkı kaçıрма), yeme bozuklukları, hiperaktivite, aşırı içe dönüklük, güçsüzlük duygusu, dış kontrol odaklı olma, saldırganlık, aşırı pasiflik, hırsızlık, yalan söyleme gibi antisosyal davranışlar, olumsuz benlik kavramı, depresyon, uyku bozuklukları, aşırı kaygı, fobiler, obsesyon gibi nevrotik reaksiyonlar, intihar girişimi veya intihar, bilişsel ve duygusal gelişmede duraklama, bellek bozuklukları, konsantrasyon bozukluğu güdü azlığı, aşırı bağımlılık, başarısızlık, zeka geriliği, yapay olgunluk gibi sonuçlar ortaya çıkabilir (Erkman, 1991, Bloom, 2000, akt. Adalı, 2007).

KAYNAKÇA

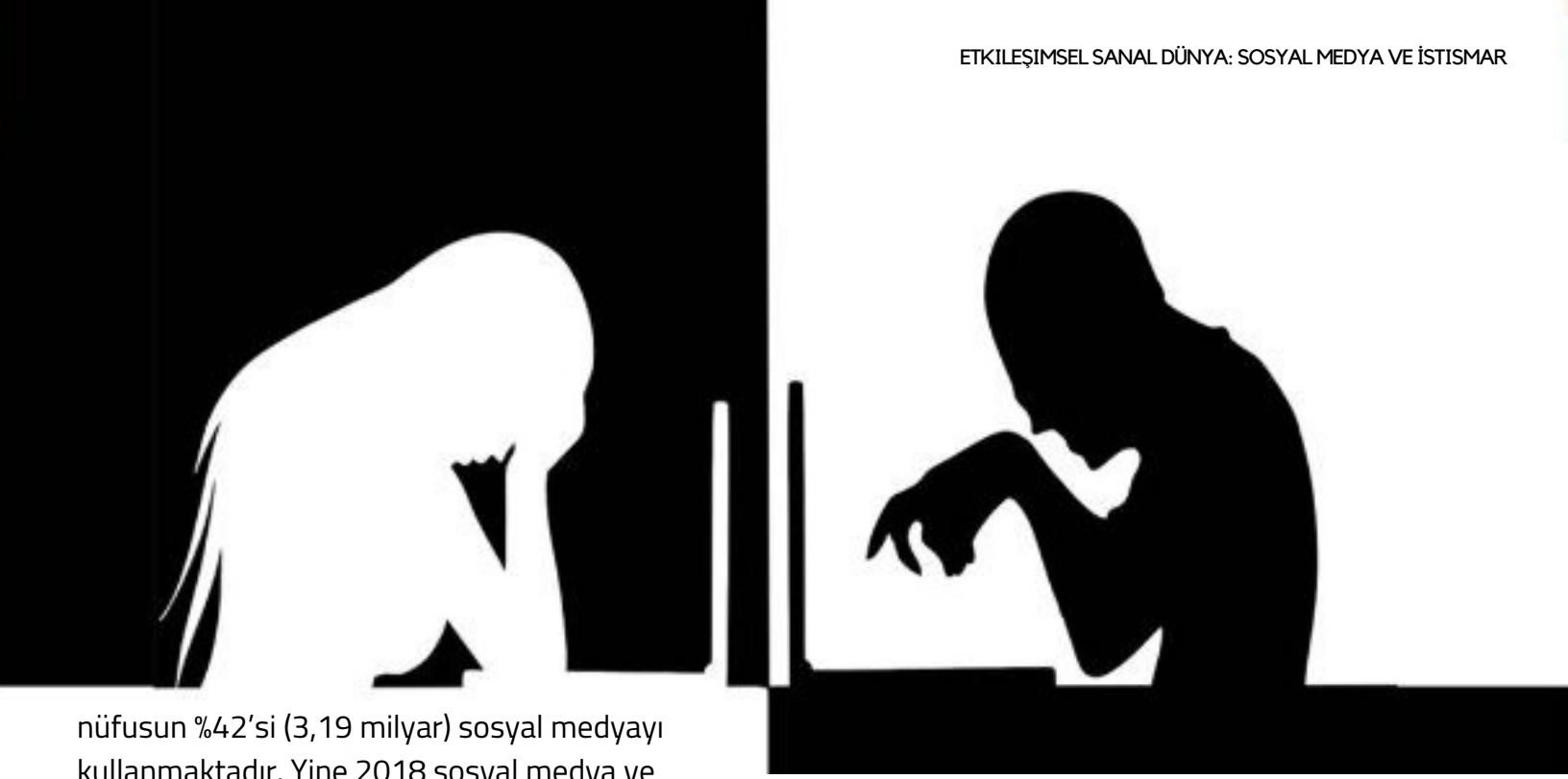
- Adalı, N.(2007).10-12 Yaş Grubu Çocuk İstismarı Ebeveyn ve Çocuk Bilgilendirme Çalışması Tezsiz Yüksek Lisans Programı Dönem Projesi. Ankara.
- Güler,N.&Uzun,S.&Boztaş,Z.&Aydoğan,S.(2002).Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar/ihmal Davranışı ve Bunu Etkileyen Faktörler. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi.Sivas.
- Şimşek,S.&Cenkseven-Önder,F.(2011).Ergenlerde Davranış Problemlerinin, Anne-babadan ve Öğretmenlerden Algılanan Duygusal İstismar Açısından İncelenmesi. İlköğretim Online, 10(3), 1124-1137, 2011. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>

Etkileşimsel Sanal Dünya: Sosyal Medya ve İstismar

Ferhat YILDIZ
Psikolojik Danışman

Günümüz teknolojisi ve internet kullanımı aldı başını gidiyor. Son yıllarda facebook, instagram ve twitter gibi sosyal medya siteleri insanların yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olmuş durumda. Peki teknoloji ve sosyal medya platformları hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz? Kendinizi ve aile üyelerinizi bu platformlardan gelecek zararlı etkiler konusunda koruyabiliyor musunuz? Bu platformları kullanmaya hazır mısınız? İnsan ilişkilerinde yüz yüze iletişimin yerini teknolojik araçlarla yapılan iletişim şekilleri almaya başlamıştır. Sanal ortamdaki bu yeni iletişim biçimlerinin merkezinde ise sosyal medya bulunmaktadır. Sosyal medya, kullanıcıların ağ teknolojileri kullanarak etkileşimini sağlayan araç, hizmet ve uygulamaların bütünüdür (Öztürk & Talas, 2015). Bu sanallaşan iletişim beraberinde getirdiği kullanıcı çeşitliliği ile büyük riskler taşımaktadır.

Çünkü telefon veya bilgisayar ardındaki sosyal medya kullanıcısının kim olduğu bilinmemekte ve bunun yanında savunmasız kalılabilmektedir. Telefon teknolojisinin hızla gelişmesi ile birlikte sosyal medyada da fotoğraf paylaşımı da oldukça yaygın bir hal almaktadır. Çocuklar henüz adım atmaya başlamadan çok daha önce ebeveynlerinin sosyal medya paylaşımları aracılığı ile dijital ayak izlerine sahip olmakta, her 60 saniyede 136.000 fotoğraf facebook'a yüklenmektedir (Çimke, Yıldırım & Polat, 2018). Bu durum sosyal medyanın yaşamın içine ne kadar nüfuz ettiğini gözler önüne sermektedir. İstismarcı kişilik özelliklerine sahip kullanıcılar için ise bu değerlendirilebilecek bir fırsat. Çünkü birey toplum baskısı içinde ortaya koyamadığı davranış örüntülerini bu platformlar aracılığıyla ortaya koyma davranışı göstermektedir. Sosyal medya ve internet kullanımı verileri incelendiğinde, 2018 istatistiklerine göre

nüfusun %42'si (3,19 milyar) sosyal medyayı kullanmaktadır. Yine 2018 sosyal medya ve internet kullanımı yaş aralıklarını incelediğinde, 15 yaş ve altındaki bireylerin %27'si sosyal medya ve interneti kullanmaktadır. *Bu durum teknoloji ve sosyal medya platformlarının gelişimi ile paralel olarak artış göstermektedir. Burada yer alan kullanıcı çeşitliliğini göz önünde bulundurduğunda aile üyelerini bekleyen tehlikenin boyutunun da yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu kullanıcı çeşitlilik içinde, sanal dünyada hayatını gayri ahlaki şekilde kazanmaya çalışan insanlarla görüşürse ya da sahte hesaplarla çocuk avına çıkan bir pedofiliye denk gelirse nasıl davranabileceğinizi ve hangi önlemleri almanız gerektiğini biliyor musunuz? Örneğin çocuğunuzun Facebook üzerinden aşırı müstehcen görüntüleri izleyebilmesi işten bile değil. Ebeveynlerin dışarıdan gelebilecek bu etkilere karşı bilinçli ve bilgili olmaları son derece önemlidir.

Çocukların, yeterli olgunluğa ulaşana kadar haklarının ebeveynler ve toplum tarafından korunması ve güvenliklerinin sağlanması gerekmektedir. Bu kapsamda aileler ve çocuklar sosyal medya kullanımı ile ilgili doğabilecek sorunlar hakkında bilgilendirilmeli ve kendilerine farkındalık kazandırılmalıdır (Akdi,2012).

Bu noktada peki ebeveynler neler yapabilir; Koruyucu ve takip edici programlar kullanabilir ve çocuğun aktivitelerinden haberdar olabilir. Çocuklara internette de reel dünyada olduğu gibi davranması gerektiği öğretilabilir ve saygı unsurunu elden bırakmamaları gerektiği vurgulanabilir. Ebeveynler, çocuklara özgüven aşılayabilir ve olumsuzluk teşkil edecek davranışların önüne geçilebilmesi adına çocuk ile birlikte paylaşımda bulunabilirler. Çocuğa kişisel bilgilerin önemi anlatılabilir ve bu bilgilerin kimseye paylaşılmaması gerektiği izah edilebilir (Kırık, 2014). Çocuk sanal arkadaşlıklara değil, reel arkadaşlıklara yönlendirilebilir ve ona arkadaşlığın önemi anlatılabilir. Bu ve benzeri bir takım davranış örnekleri ebeveynler sergileyebilir.

KAYNAKÇA

- Akdi, M. (2012). Ana-Babanın çocuğun fotoğraf ve görüntülerinin sosyal medyada yayınlamasından doğan sorumluluğu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(3), 123-144.
- Çimke, S., Gürkan-Yıldırım, D. ve Polat, S. (2018). Sosyal medyada çocuk hakkı ihlali: Sharenting, Güncel Pediatri 16(2), 261-267
- Haciefendioğlu, Ş. (2010). Sosyal paylaşım sitelerinde üye bağlılığı üzerine bir araştırma, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (20) 2, 56 – 71
- Kırık, A, M. (2014). Aile ve çocuk ilişkisinde internetin yeri: Nitel bir araştırma, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(1).
- Şişman-Eren, E., (2014). Sosyal medya kullanım amaçları ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı kişisel değişkenlere göre incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29(4), 230-243.
- Parlak Yorğancı, D. (2018). Çocukların sosyal medya kullanımlarına yönelik yetişkin tutumları üzerine nitel bir inceleme. Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, 3(5): 182-202.
- Öztürk, M. F., Talas, M. (2015). Sosyalmedyaveeğitimetkileşimi, ZeitschriftfürdieWelt der Türken, 7(1) 101-120
- 2018 İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı İstatistikleri, <https://dijilopedi.com/2018-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/>

HER ÇOCUK BİR BAMBU TOHUMU

Merve Nur KAN
Psikolojik Danışman

Çocuk, yaşamına doğumla başlayıp ergenliğe kadarki süreç içinde devam eden ve ergenlik çağından önceki birey olarak tanımı yapılmaktadır. Aile ise çocuğun ruhsal ve bedensel olarak huzurlu, sağlıklı ve mutlu bir yaşamı devam ettirebilmesi için ihtiyacı olan bakımı, korunmayı, ilgiyi sevgi dolu bir ortamda sunan gelişimini desteklemekle sorumlu olan en küçük yapı taşıdır. Çocuğun korunması, kişiliğinin gelişimi çocuğa gerekli ilgi ve desteğin sağlanması konusundaki anahtar rollerine rağmen aileler zaman zaman bu ideal ortamı sunmayı başaramazlar.

Bu ideal ortamda çocuklar yetiştirilme sürecinde çeşitli risk faktörleri ile karşı karşıya kalmaktadır. Çocuğun ihmal ve istismar edilmesine neden olan faktörleri iç ve dış stres faktörleri olarak gruplamak mümkündür. Dış stres faktörleri olarak bazı ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel özellikler iç stres faktörleri olarak ise anne babanın kişilik yapısı, çocuğun özellikleri ve çevreye bağlı olarak çocukta olduğundan fazla istekte bulunulması çocuğun ihmal ve istismarına yol açabilir.

Çocukluğun erken dönemlerinde çocuğun risk faktörleri arasında şiddet görmesi henüz olgunlaşmakta olan beyni olumsuz etkileyebilir ve yaşı kaç olursa olsun bütün çocuklar uzun süre şiddete maruz kaldıklarında sağlık sorunlarıyla karşılaşabilir. Son yıllarda insan psikolojisi alanında yapılan birçok çalışma ruhsal bozuklukların temelinde yatan neden olarak çocuklukta örselenme yaşantılarına odaklanmış, çocukluk çağında yaşanan duygusal travmaların ileriki yıllarda kişilik bozuklukları, depresyon, madde kullanımı, antisosyal davranış bozuklukları gibi birçok ruhsal sorunla ilişkisini ortaya koymuştur. (Brown ve Anderson, 1991, s. 56).

Çocuğun devam eden yaşamı boyunca kişiliğinin oluşmasında, duygusal ve ruhsal sorunların meydana gelmesinde aile tutumları önemli bir şekilde neden oluşturmaktadır. Ailede ebeveynleri tarafından çocuklara uygulanan fiziksel istismar/ihmal davranışlarını çocukların isteklerini önemsememek, çocuğun sağlık durumlarını görmezden gelmek, çocuğun eğitim ve oyun haklarını elinden almak, zarar verecek durumlarda çocuğu denetimsiz bırakmak gibi örnekler gösterilmektedir. Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ihmal davranışları çocuklarına sevdiklerini belli etmeme, çocuğu gereksiz yere ağlatmak, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını önemsememek, bağırma-azarlama, çocuklarını evde yalnız bırakma, korkutma, tehdit etme, kötü söz söyleme, evde çocuk yokmuş gibi davranma, odaya kapatma, olarak sıralanmaktadır. İhmal ve istismar davranışı aktif olma durumuna göre ayırt edilmektedir. İhmal davranışı istismar davranışına göre daha pasif ve anlaşılması daha güçtür. Anne-baba kenditutumları ile farkında olmadan çocuğu çoğu zaman birden fazla türde istismar ve ihmal davranışına maruz bırakmaktadır. İstismar ve ihmal edilen çocuklarda depresyon belirtileri, davranış bozukluğu, öğrenme güçlükleri, sıklıkla alkol ve bağımlılık yapan maddeleri kullanma gelecekte başkalarına ve kendine şiddet (intihar) uygulama, konuşmada gecikme, okulda başarısızlık, düşük öz saygı ve

benlik kavramlarının zayıf olması ve gelecek konusunda beklentilerinin düşük olması gibi olumsuzluklar görülebilmektedir. Her çocuk bir fidan, bir tohumdur. Bambu, tohumu ekildikten 5 yıl sonra toprak yüzüne çıkıp fidan haline gelmektedir. Daha sonra ise hızlıca boyları uzayan sağlam birer fidana dönüşmektedirler. Bambu yetiştiricileri bambu tohumunu ektikten sonra beş yıl kadar bir sürede özenle sulamışlar, gübrelemişler ve bakımını yapmışlardır. 5 yılın sonunda toprak yüzeyine çıkan bambu fidanı kısa bir süre içinde 27 metre boya ulaşmıştır. Nasıl bir fidan dikilip, tohum ekildiğinde bakıma, ilgiye, sabra ve özenle yetiştirilmeye ihtiyacı varsa çocuğunda kendini güvende hissetmeye, şefkat görmeye, sevgi ve ilgi içinde yetişmeye gereksinimi vardır. Bambu fidanı gibi her birey çocukluk yaşantısında ailesinden yeterli ilgi ve bakımı görüp, çevresindeki önemli kişiler tarafından gelişimi desteklenirse ileride ruh sağlığı düzgün, topluma faydalı kişiler haline dönüşecektir.

KAYNAKÇA

- Güler, N. Uzun, S. Boztaş, Z. Aydoğan, S" Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar/İhmal Davranışı ve Bunu Etkileyen Faktörler". Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, sy. 24 (3):128 – 134, 2002
- Polat, O. (2001): Çocuk ve Şiddet, Der Yayınları, İstanbul.
- Sayı, M. Ve Diğerleri (2002): Erken Ergenlik Döneminde Duygusal Gereksinimler, Aile ile Çatışma Alanları ve Benlik Kavramı: Betimsel Bir İnceleme, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 9(3) .

ADI FACIA KONU İSTİSMAR

Emine DAL

Psikolojik Danışman

Kalemi aldım, yazıyorum. Toplanın anlatıyorum.

Konu: istismar adı: facia. İstismar kelimesi kibar duruyor gibiydi. Bu yüzden facia dedim. İstismar aslında bir istismar değil. Birçok alt başlığı olan bir konu... Cinsel istismar, duygusal istismar, gelişimsel istismar vb. birçok başlığı olan bir konu. Hepsi kendi içinde ağır ve derin konular. İstismar gibi görünmeyen ama başlı başına bir istismar olan konuyu konuşalım istedim. Çocukların gelişim evrelerin yapılan istismar. Bizzat çocuğu ilgilendiren bir alan... Onun gelişim evresi. Doğum anından itibaren bir gelişim evresine giren canlının nitel ve nicel gelişimleri olur. Bu hayat boyu devam eder. Nicel gelişim fiziksel olarak gelişmeyi kapsar. Boy, kilo vb gibi. Nitel değişim ise gelişim evrelerinin gelişimidir. Yani psikomotor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerinin yaşına uygun bir şekilde ilerlemesidir. Tabi bizler izin verdiğimiz sürece bu ilerleme devam eder. Büyük acı. Gelişim evresine dahi müdahale var. aslında acı olan müdahalenin yanlış yapılmasıdır. Yoksa tabi ki gelişim evrelerine müdahale olsun ama olumlu yönde müdahaleler olsun. Bizler neye izin vermiyoruz? Çocuklarının gelişimsel ihtiyaçlarını gidermeye izin vermiyoruz. Bu izin vermeyişin adı da istismar oluyor. Anne-babalarının çocuklarına bunu bile isteye yaptığını düşünmüyorum. Kimse çocuğunu facianın ortasında bırakmaz değil mi? Bile isteye yapılacak bir şey değil. Farkına varılmadan yapılan bir şey. Farkındalık süreci bu konuda çok önemli. Vakit gelişim evrelerine yapılan istismarın farkına varış vakti. Yeni doğan bir bebek düşün. Düşündün mü?

Ayyy nasıl tatlı nasıl şeker pamuk gibi ama dimi? Öpmek yok. Sarılmak yok. Kucağa almak yok, alışmasın. Altın harflerle yazmış duvara aman unutmayayım diyor. Niye diye sorsan çocuğumu koruyorum der. Kimden koruyor? Kendinden koruyor. Çok acayip değil mi? Bunu anlatınca sana aşırı koruyucu anne tutumu derler. Evet biraz öyle ama biraz da istismar bunun adı. Hangi sebepten istismar olur? Yeni doğan bebek, sosyal-duygusal gelişim evresinde ihtiyacı olan şey sevgi ve güven. Kendini güvende hissettiği tek yer anne kucağı. En çok sevgisine ihtiyacı olan kişi annesi ama anne de diyor ki kucağa alışmasın. İşte bu istismar. Yeni doğanın iyi niyetini kötüye kullanmadır. Bir gelişim alanının ihtiyacının giderilmemesidir. Bebekler kucağa alışsın efendim. Hatta mümkünse sürekli anne kucağında olsun. İleride o bebek 20 küsur yaşına geldiğinde annesi ona gel seni öpeyim dediğinde çocuğu ona ben bebek miyim anne diyor. Örnekleri çok efendim. Bebekken kucağa alışmasın dedin. Ahaa alışmadı. Yeni anne olmuşlara tüm kalbimle selam olsun. Antep fıstığı yiyin süt yapar. Bebek ağlayınca kucağına al susar. Merak etme kucağa alışmaz. Bu küçük bir örnektir. Bu örneklerin büyükleri de var. Ama bizlerin vakti yok. Bebeğiniz doğdu ve büyüyor. İhmal edilmeyecek ve sömürülmeyecek kadar değerliler. 9 ay boyunca masal diyarının gizli öznesi oldular. Şimdi bu diyarın asıl öznesiler. İyi bir senaryoyu hak ediyorlar. Vakit manzarayı tam anlamı ile görme vakti.

TOPLUMUN SESSİZ ÇIĞLIĞI: ÇOCUK İSTİSMARI

Ayşe BAŞBUĞ
Psikolojik Danışman

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin birinci kısım birinci maddesinde " Bu sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır." denilerek çocuğun evrensel olarak kabul görülen bir tanımı yapılmıştır. Aynı sözleşme boyunca çocuğun temel yaşam hakkı, korunması ve güvenliğinin sağlanması, herhangi bir ayrımcılığa tabi tutulmaması, her türlü gelişiminin sağlanması konularının taraf devletlerin sorumluluğunda olduğu ifade edilmiştir (UNICEF, 1996). Anlaşmaya rağmen günümüz toplumunda çocukların söz konusu haklara yeterince sahip olamadığı bununla kalmayıp çocuğun hayatında şiddetin çeşitli türlerinin bulunduğu görülmektedir. Bu noktada çocuğu tehdit eden en önemli problemlerden biri "istismar" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kempe ve meslektaşları The Battered Child Syndrome (Hırpalanmış Çocuk) adlı makalede çocuk istismarını ilk kez tanımlayanlar arasında yer almışlardır. Kempe ve arkadaşlarına göre “hırpalanmış çocuk” ebeveynleri veya koruyucu ebeveynlerinden fiziksel istismar görmüş çocukların klinik/tıbbi durumunu ifade etmektedir (Kempe, Silverman, Steele, Droegemueller, & Silver, 1985). Bu bağlamda çocuk istismarı, çocuğun biyopsikososyal sağlığını olumsuz etkileyen, yetişkin bireyler ve kimi zaman akranları tarafından çocuğun fiziksel, psikolojik, duygusal ve cinsel yapılarını travmatize edici her türlü eylemi ifade etmektedir (Taner & Gökler, 2004). Çocuğun duygusal ve fiziksel gereksinimlerinin yerine getirilmemesi de (ihmal) istismar olarak kabul edilmektedir (Ayvaz & Aksoy, 2004) Çocuğa gelişimsel açıdan ciddi olarak zarar veren bu tür eylemlere geçmişten günümüze hemen her toplumda rastlanmaktadır (Kara, Biçer, & Gökalp, 2004). İstismarın çocuğun yakın çevresinden bireylerce gerçekleştirilmesi sürecin kronik bir hal almasına sebep olmakta, konunun aydınlatılmasında ve tedavi süreci önünde bir engel oluşturmaktadır (Yılmaz, İşiten, Ertan, & Öner, 2003) .

İstismarın fark edilmesi, başta hekimler olmak üzere birçok uzmanın olayı disiplinler arası perspektiften değerlendirmesini gerektirmektedir (Yaşar & Akduman, 2007).

Çocuğun gerekli sağlık kontrolleri yapılmadan kapasitesini aşan işlerde, yaşına uygun olmayan mekanlarda çalıştırılması, yakınların isteyerek yahut istemeden gerçekleştirdiği eylemleri ve ihmali sonucu çocuğun çeşitli kazalar geçirmesi fiziksel istismar kapsamındadır. Ailenin sosyoekonomik düzeyinin yetersiz olması çocuğun kazara yaralanma/ölüm riskini artırmaktadır (Konanç, 1984).

Fiziksel istismarda çocuğun bedeninde somut belirtilerin olması tıbbi muayeneyi önemli kılmaktadır. Belirtiler küçük yaralanmalar olabileceği gibi beyin travması ve ölümler de gözlenebilmektedir (Beyaztaş, Oral, Bütün, Beyaztaş, & Büyükkayhan, 2009).

Elle veya herhangi bir aletle vurma, kesici ve delici aletlerin kullanımı, yakma, kimyasal maddeler ve ilaçların kullanımı, penetrasyon sonucu oluşan hasarlar yaralanmaya sebep olan davranışlardır. Yumuşak doku lezyonları, kırıklar, kas-iskelet sistemi hasarları, organlarda yırtılmalar ve işlev bozulmaları fiziksel istismarın türevleridir (Sedlak & Broadhurst, 1996; Akt. Ayvaz & Aksoy, 2004).

Çocuğun rızası olup olmamasına bakılmaksızın, cinsel bir obje olarak görülerek bu amaçla kullanıldığı her türlü eylem, pornografik yayınlarda kullanma, cinsel yayınlara, söz ve davranışlara çocuğu maruz bırakma, çocuğun mahrem bölgelerinin taciz edilmesi, ensest vb. davranış kalıpları cinsel istismar olarak adlandırılmaktadır (Akduman, Ruban, Akduman, & Korkusuz, 2005). Ebeveyn kaybı, ebeveynlerin boşanması, aile içi şiddet/uyumsuzluk, tablolarında cinsel istismar görülme olasılığı artmaktadır (Şimşek, Uysal, Gençoğlu, & Bez, 2013). Çocuğun yaşadığı utanç ve suçluluk duyguları istismarın fark edilmesini engelleyebil-

mektedir bunu yanı sıra istismar çocukta uzun vadede olumsuz etkilere sebep olmaktadır (Girardet, Lahoti, Parks, & McNeese, 2002; Akt. Urazel, Fidan, Gündüz, Şenlikli, & Asfuroğlu, 2017). İstismara uğramış çocuklarda kaygı bozuklukları, içe kapanma, özsaygı azalması, sosyal ilişkilerin olumsuz etkilenmesi (Paavilainen & Tarkka, 2003; Bakış & Çam, 2005; Akt. Güner, Güner, & Şahan, 2010), davranım bozuklukları, madde kötüye kullanımı, akademik performansın olumsuz etkilenmesi, gelecek dönemde istismar uygulama olasılığında artış, dürtü kontrolünde azalma (Gorey & Leslie, 1997; Akt. Ovayolu, Uçan, & Serindağ, 2007) duygu durumunda bozulma, dikkat eksikliği hiperaktivite bozuklukları ikincil enürezis ve enkoprezis görülebilmektedir (Elliot & Peterson, 1993; Akt. Ovayolu, Uçan, & Serindağ, 2007). Günümüzde sayıları giderek artan çocuk istismarı vakalarının önlenmesi için öncelikle konuya yönelik farkındalık düzeyi artırılmalı, riskli gruplar için koruma ve önleme programları uygulanmalı, uzmanların ve aile bireylerinin istismar bulgularını tanımları ve dikkatlice değerlendirmeleri gerekmektedir (Ayvaz & Aksoy, 2004).

KAYNAKÇA

- Akduman, G., Ruban, C., Akduman, B., & Korkusuz, İ. (2005). Çocuk ve cinsel istismar. *Adli Psikiyatri Dergisi*, 3(1), 9-14.
- Ayvaz, M., & Aksoy, M. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Ortopedik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35(1), 27-33.
- Bakış, N., & Çam, O. (2005). İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrencilere Yönelik Tutum ve Davranışlarının Çocuk İstismarı ve İhmali Açısından İncelenmesi. *Cocuk Forumu Dergisi*, 5(2), 29-34.
- Beyaztaş, F., Oral, R., Bütün, C., Beyaztaş, A., & Büyükkayhan, D. (2009). Fiziksel çocuk istismarı: dört vakanın sunumu. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 52(2), 75-80.
- Elliot, A., & Peterson, L. (1993). Maternal Sexual Abuse of Male Children: When to Suspect and How to Uncover It. *Postgrad Med*, 94(1), 169-172.
- Girardet, R., Lahoti, S., Parks, D., & McNeese, M. (2002). Issues in pediatric sexual abuse--What we think we know and where we need to go. *Current problems in pediatric and adolescent health care*, 32(7), 216-246.
- Gorey, K., & Leslie, D. (1997). The Prevalence of Child Sexual Abuse: Integrative Review Adjustment for Potential Response and Measurement Biases. *Child Abuse & Neglect*, 21(4), 391-398.
- Güner, Ş., Güner, S., & Şahan, M. (2010). Çocuklarda Sosyal ve Medikal Bir Problem: İstismar. *Van Tıp Dergisi*, 17(3), 108-113.
- Kara, B., Biçer, Ü., & Gökalp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-151.
- Kempe, C., Silverman, F., Steele, B., Droegemueller, W., & Silver, H. (1985). The battered-child syndrome. *Child Abuse & Neglect*, 9(2), 143-154.
- Konanç, E. (1984). Türk Hukuk Sisteminde Çocuk İstismarı ve İhmali. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 20(1), 1-10. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/518/6458.pdf> adresinden alındı
- Ovayolu, N., Uçan, Ö., & Serindağ, S. (2007). Çocuklarda Cinsel İstismar ve Etkileri. *Firat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(4), 13-22.
- Paavilainen, E., & Tarkka, M. (2003). Definition and identification of child abuse by Finnish public health nurses. *Public Health Nursing*, 20(1), 49-55.
- Sedlak, A., & Broadhurst, D. (1996). The national incidence study of child abuse and neglect. Washington DC: US Department of Health and Human Services.
- Şimşek, Ş., Uysal, C., Gençoğlu, S., & Bez, Y. (2013). Türkiye'de Çocuk Cinsel İstismar: Gözden Geçirme Çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Dergisi*, 4(14), 39-48.
- Taner, Y., & Gökler, B. (2004). Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35(2), 82-86.
- UNICEF. (1996). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. UNICEF Türkiye Temsilciliği. 9.2.2018 tarihinde https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarınaDairSözleşme.pdf adresinden alındı
- Urazel, B., Fidan, S., Gündüz, T., Şenlikli, M., & Asfuroğlu, B. (2017). Çocuk ve Ergen Cinsel İstismarlarının Değerlendirilmesi Assessment of Sexual Abused Child Adolescents. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 39(2), 18-25.
- Yaşar, Z., & Akduman, G. (2007). Çocuk ihmali-istismarı ve adli dış hekimliği. *TSK Korumaya Hekimlik Bülteni*, 6(5), 389-394.
- Yılmaz, G., İşiten, N., Ertan, Ü., & Öner, A. (2003). Bir çocuk istismarı vakası. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46(4), 295-298.

İHMAL VE İSTİSMARA DUR DE!

Nevin DEDE

Psikolojik Danışman

İhmal ve istismar konuları senelerdir süregelen üzerinde fazlaca araştırmalar yapılan, halen etkinliğini koruyan bir sorundur. Yapılan araştırmalar, ihmal ve istismara maruz kalan kitlelere ulaşmakla birlikte hazırlayıcı risk faktörlerini incelemiş, ihmal ve istismarın olası sonuçlarını ortaya koymuşlardır. Araştırmalarda ulaşılan kitlelerin çoğunluğunu çocuklar oluşturmaktadır. Bu noktada çocuklara ihmal ve istismara yönelik farkındalık eğitimleri verilmesi şart olmuştur.

Aksi takdirde ihmal ve istismar konuları dramatik sonuçlara yol açmaya devam edecek ve çocukta yaşam boyu kalıcı izler bırakacaktır. Peki çocuklara kendilerini korumaları nasıl öğretilmelidir? Öncelikle dokunmanın iyi dokunma ve kötü dokunma olarak iki türlü olduğu, iyi dokunmaların kişiyi güvende ve emniyetli hissettirirken kötü dokunmaların mutsuz ve incinmiş hissettireceği çocuklarımıza açıklanmalıdır. Bununla birlikte kötü dokunmaların yabancılardan gelebileceği gibi çocuklarımızın güvendiği kişilerden de gelebileceği bilincinde olunmalıdır. Bu noktada ailelerin çocukları ile güven ilişkisi kurmaları oldukça önemlidir. Aileler çocuklarına onlarla her türlü sorunu paylaşabileceklerini aşılamalıdır. Böylelikle çocuklar yalnız hissetmeyecek ve herhangi bir istismar durumunu ailesinden güvendiği birine rahatlıkla anlatabileceklerdir. Bir sonraki aşama ise vücudumuzdaki özel bölgeleri ve buralara dokunulmasını reddetmeyi çocuklarımıza öğretmektir. Bunu yaparken fazla detayı olmayan bir insan resmi üzerinde vücudun özel bölgelerini çocuğumuza tanıtip buralara bir başkası tarafından dokunulmaması gerektiği, eğer böyle bir durumla karşılaşırsa hayır, yapma, dur demesi, bağırması veya güvenli bir yere kaçması gerektiği çocuğumuza öğretilmelidir.

Peki aileler ihmali nasıl fark edebilir? Çocuklar sık sık okuldan uzak kalıyorsa, vücudu aşırı derecede zayıf düşmüşse, kendine zarar veriyor, alkol uyuşturucu kullanıyorsa bunlar birer ihmal göstergesi olabilir. Tüm bunlarla birlikte çocuğunuz aşırı öfke yada aşırı uysallık gibi uç davranışlar sergiliyorsa, özgüven eksikliği varsa, okul başarısında düşüş görülüyorsa, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişiminde gerileme veya gecikme gözleniyorsa çocuğunuzda duygusal istismar belirtileri görülüyor olabilir. Peki aileler fiziksel istismarı nasıl fark edebilirler? Çocuk aile üyelerine veya ona bakım sunan kişiye yönelik aşırı korku ve tepki gösteriyorsa, açıklanamayan ve tekrarlanan yara, yanık, darbe izleri, kırık/çıkık vb. varsa çocuğunuz fiziksel istismara maruz kalıyor olabilir. Yine çocuğunuzun cinsel bölge ve çevresi, ağzı ve dudakları çevresinde ağrı, şişme, kanama varsa, yaşının üstünde cinsel bilgiyi dolaylı yoldan konuşuyorsa, cinsel içerikli oyunlar oynuyorsa ve tüm bunları davranış yoluyla gösteriyorsa, yürürken ve otururken zorluk çekiyorsa, fiziksel temas veya yakınlıktan kaçınıyorsa, bebedeksi davranışlar sergiliyorsa çocuğunuz cinsel istismara maruz kalıyor olabilir. Tüm bunlar çocukların bilinçlendirilmesiyle birlikte aile üyelerinin de ihmal ve istismar konularında bilinçlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Peki aileler ihmal veya istismara uğrayan çocuğa nasıl yaklaşmalıdır? Öncelikle çocukların anlattıklarına inanın, çocuklar bu konuda yalan söylemezler. Çocukla güvenli bir yerde özel olarak sizi bir başkasının duyamayacağı bir yerde konuşmaya dikkat edin. Siz de çocuktan izin almadan ona dokunmayın. Sakince onu dinleyin, çocuğun korkup kaygılanmasına neden olacak abartılı tepkiler vermekten kaçının. Çocuğa yaşadığı olayları anlatması için destek olun fakat paylaşmadığı kısımlar için çocuğa baskı yapmayın. Bu durumun onun suçu olmadığını çocuğunuza söyleyin. Çünkü çocuklar bu tarz durumlarda kendilerini oldukça suçlu hissederler. Tüm bunlarla birlikte çocuğa, 'sana inanıyorum', 'bunu bana söylemene sevindim' gibi destekleyici ifadeler kullanın, 'neden, nasıl olur, niçin' sözcüklerini kullanmaktan kaçının. En önemlisi de kendi merakınıza yönelik sorular değil çocuğun duygularına yönelik sorular sorun. Tüm bu anlatılan süreçler çocuk ve ailesinin bilinçlenmesine yöneliktir. Tüm bu süreçler sonunda yasal işlemler başlatılır ve bildirimde bulunulur. Özetle, çocuklar, aileler ve toplum bu konularda bilinçlenirse ihmal ve istismara dur diyebiliriz.

HUKUKİ DÜZENLEMELER

Eyüp Can YAZICI
Psikolojik Danışman

5237 S.İ Türk Ceza Kanunu MADDE 103-104 ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI

MADDE 103.- (1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyimin-den;

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkile-yen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, Anlaşılır.

(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması sure-tiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) (Değişik: 29.06.2005 – 5377/12 md.) Cinsel istismarın üst soy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğu bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvurulmuş cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması halinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, on beş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ

MADDE 104.- (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikayet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fail mağdurdan beş yaştan daha büyük ise, şikayet koşulu aranmaksızın, cezası iki kat artırılır.

ÇOCUKLARIN FİZİKSEL İSTİSMARI

765 S.İ (Eski) Türk Ceza Kanunu MADDE 477-478

Madde 477 - Her kim idaresi altında bulunan veya büyötmek, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veyahut bir meslek ve sanatı öğretmek için kendisine tevdi olunan şahsın üzerinde haiz olduğu terbiye hakkını veya itaat ettirmek salahiyetini suistimal ile o şahsın sıhhatinin muhtel veya bir tehlikeye maruz olmasına sebep olursa on sekiz aya kadar hapsolunur.

Madde 478 - Yukarıki Maddede beyan olunan ahval haricinde ailesiyle birlikte yaşayan on iki yaşından dun bir çocuğa veya aile efradından birine rahmü şafkatle kabili telif olmayacak surette fena muamelelerde bulunan şahıs, bir aydan otuz aya kadar hapsolunur.

Bu fena muamele neseben ve sıhren usul ve fûrudan biri aleyhine vaki olursa ceza üç aydan üç seneye kadardır.

Bu muameleyi karı kocadan biri öbürü aleyhine yapmış ise takibat icrası mutazarrırın şikayetine bağlıdır. Mutazarrır sagir ise evlenmeden evvel üzerinde hakkı velayet veya vesayeti olanlar da şikayette bulunabilir.

SAYI 1

PSİKOLOJİK DERSİ

EKİM - KASIM 2018

